

محتوای نوشتاری کتاب: تاریخ معاصر سال تحصیلی: ۱۳۹۹-۱۴۰۰	به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی درس: تاریخ معاصر ایران تهیه شده در استان: سیستان و بلوچستان	درس هشتم رضا خان تثبیت قدرت نام طراح: زینب کیانی
---	--	---

اهداف یادگیری

آشنایی دانش آموزان با رویدادهای پس از سقوط کابینه سیاه و دوران تثبیت قدرت رضا خان تا نخست وزیری و جمهوری خواهی وی

چکیده نکات مهم درس

سقوط کابینه سیاه

سیدضیاء ۳ ماه پس از تشکیل کابینه سیاه از قدرت برکنار شد و با حمایت انگلستان به مصر رفت. با وجود اینکه انگلستان پیشنهاد داد که رضا خان نخست وزیر شود اما احمدشاه مخالفت کرده و قوام السلطه مأمور تشکیل کابینه شد

دولت های ناپایدار

- در فاصله ۲ سال پس از کودتای ۱۲۹۹ تا نخست وزیری رضا خان دولت های ناپایدار زیادی بوجود آمدند ولی با وجود این رضا خان همچنان موقعیت و قدرت خود را حفظ کرد و بر وزارت جنگ باقی ماند.

- اقدامات رضا خان در این مدت:

۱- تسلطش را بر ارتش تثبیت کرد

۲- ژاندارمری را از وزارت داخله (وزارت کشور) به وزارت جنگ انتقال داد

- آیت الله مدرس از مخالفین سرسخت رضا خان بود که به دلیل اقدامات خودسرانه و خشونت آمیز طرح استیضاح او را در مجلس مطرح کرد و ولی رضا خان با طرح شایعه استعفای خود طرفدارانش را علیه مجلس تحریک کرد.

- کسانی مثل تیمورتاش، تدین، داور، تقی زاده که از نمایندگان مجلس بودند با حمایت خود از رضا خان راه را برای دستیابی به اهدافش فراهم کردند.

محتوای نوشتاری کتاب: تاریخ معاصر سال تحصیلی: ۱۳۹۹-۱۴۰۰	به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی درس: تاریخ معاصر ایران تهیه شده در استان: سیستان و بلوچستان	درس هشتم رضاخان تثبیت قدرت نام طراح: زینب کیانی
---	--	--

اهداف یادگیری

آشنایی دانش آموزبا رویدادهای پس از سقوط کابینه سیاه ودوران تثبیت قدرت رضاخان تا نخست وزیری وجمهوری خواهی وی

چکیده نکات مهم درس

سقوط کابینه سیاه

سیدضیاء ۳ماه پس ازتشکیل کابینه سیاه ازقدرت برکنارشدوبا حمایت انگلستان به مصررفت .باوجوداینکه انگلستان پیشنهاد دادکه رضاخان نخست وزیر شود اما احمدشاه مخالفت کرده وقوام السلطه مامورتشکیل کابینه شد

دولت های ناپایدار

-درفاصله ۲سال پس از کودتای ۱۲۹۹تا نخست وزیری رضا خان دولت های ناپایدارزیادی بوجودآمدند ولی با وجود این رضا خان همچنان موقعیت و قدرت خود را حفظ کرد وبر وزارت جنگ باقی ماند.

-اقدامات رضا خان دراین مدت:

۱- تسلطش را بر ارتش تثبیت کرد

۲- ژاندارمری را از وزارت داخله(وزارت کشور)به وزارت جنگ انتقال داد

-آیت الله مدرس از مخالفین سرسخت رضا خان بود که به دلیل اقدامات خودسرانه وخشونت آمیز طرح استیضاح او را درمجلس مطرح کرد و ولی رضاخان با طرح شایعه استعفای خود طرفدارانش راعلیه مجلس تحریک کرد.

-کسانی مثل تیمورتاش.تدین .داور.تقی زاده که از نمایندگان مجلس بودند با حمایت خود از رضا خان راه رابرای دستیابی به اهدافش فراهم کردند.

نخست وزیر رضاخان

-سرانجام رضا خان با وجود تمام مخالفت ها توانست مجلس را مجبور به انتخاب خود به عنوان نخست وزیر نماید.

-احمدشاه در سوم آبان ۱۳۰۲ فرمان نخست وزیر رضاخان را صادر کرد و پس از آن بدلیل تبلیغات گسترده انگلیس و عاملانش که چنین وانمود می کردند که وضع کشور بحرانی و آشفته است و به شاه توصیه کردند کشور را ترک کند بلافاصله به اروپا سفر کرد

-از طرف دیگر خروج احمدشاه را از کشور نشانه بی کفایتی و بی علاقه بودنش به ایران اعلام کردند.

قدرت طلبی به اسم جمهوری خواهی

-هدف انگلیس در ایران تنها از طریق استقرار یک حکومت مستبد امکان پذیر بود و لازمه ی این کار تغییر نظام حکومتی بود.

-همزمان با نخست وزیر رضاخان .مصطفی کمال پاشا (آتا تورک) با حمایت انگلستان در ترکیه به قدرت رسید .او نظام امپراطوری عثمانی را لغو و نظام جمهوری را تاسیس کرد و این واقعه بهانه ای شد برای جایگزینی حکومت رضاخان به جای سلطنت قاجار

-رضاخان با تقلب و اعمال نفوذ در انتخابات دوره پنجم مجلس اکثر نمایندگان موافق و طرفداران خود را روانه مجلس کرد ولی با وجود این نمایندگان مثل آیت الله مدرس .دکتر مصدق .مستوفی الممالک و...به مجلس راه یافتند.

پس از تشکیل مجلس رضاخان با اتحاد حزب تجدد و سوسیالیست تلاش های خود را برای برقراری نظام جمهوری در ایران آغاز کرد. اما آیت الله مدرس که از ماهیت نظام جمهوری رضاخان آگاه بود رهبری مخالفین را بدست گرفت.

-سرانجام با مخالفت نمایندگان اقلیت مجلس .علما و مردم این طرح شکست خورد.

برکناری سلسله قاجار و تغییر سلطنت

-رضاخان پس از شکست در طرح نظام جمهوری با دسیسه چینی و تبلیغات گسترده سرانجام توانست با تصویب مجلس در ۹ آبان ۱۳۰۴ سلسله قاجار را خلع و نیابت موقت سلطنت را بدست آورد.

-در آذر سال ۱۳۰۴ مجلس موسسان با تغییر ۴ اصل از اصول متمم قانون اساسی سلطنت ایران را به رضاخان و فرزندان پسر او واگذار کرد. و در ۱۴ اردیبهشت ۱۳۰۵ رسماً به عنوان پادشاه تاجگذاری کرد

-اولین نخست وزیر سلسله پهلوی محمدعلی فروغی(ذکاءالملک)بود که نخستین اقدامش برپایی آیین تاجگذاری و نشستن رضا شاه بر تخت سلطنت بود.

شرایط داخلی ایران

-سرخوردگی مردم و بسیاری از رهبران دینی بدلیل حوادث دوران مشروطه و انحراف این نهضت از مسیر اولیه
-خدشه دار شدن استقلال مردم ایران بدلیل بروز جنگ جهانی اول و دخالت بیگانگان در سرنوشت مردم ایران
-از بین رفتن امنیت در جامعه بدلیل بی کفایتی احمدشاه و دولتمردان و سرپیچی حاکمان محلی از حکومت مرکزی

-در چنین شرایطی بود که رضا خان موفق شد چندشورش داخلی را سرکوب کند و کم به عنوان عامل برقرار کننده امنیت در کشور شناخته شود.

-افزایش حمایت انگلیس و حمایت جریان ها و حزب های سیاسی از او این باور را در میان مردم بوجود آورد که هیچ کس جز رضا خان قادر به برقراری نظم و آرامش در ایران نیست
-انگلستان حتی از حمایت شیخ خزعل که وابستگی اش به انگلستان را همه می دانستند دست برداشت و رضا خان شورش او را سرکوب کرد تا در افکار عمومی به یک چهره ضد انگلیسی تبدیل شود.

حزب ها و جریان های سیاسی . اجتماعی و فرهنگی

جریان های دیگری که در دستیابی رضا خان به قدرت داشتند:

گروهی از رهبران و حزب های سیاسی غرب گرا بودند که با شعار تجدد و ترقی خواهی در مجلس به تدریج قدرت را بدست گرفته بودند و در دستیابی رضا خان به قدرت داشتند.

-گروهی از این نمایندگان توسط به اجبار و زور را برای ایجاد تحول های اجتماعی در ایران لازم می دانستند

-در نشریه های وابسته به خود به نظریه پردازی درباره لزوم استقرار نظام استبدادی در ایران پرداخته و آشکارا ندای (دیکتاتوری مصلح) سر دادند.

پرسش های نمونه و تکمیلی

- ۱- رضا خان در مدتی که وزیر جنگ بود چه اقداماتی انجام داد؟
- ۲- همزمان با دوره نخست وزیری رضاه شاه چه تحولی در ترکیه به وقوع پیوست؟ آن واقعه چه تاثیری در ایران داشت؟
- ۳- انتخابات دوره پنجم مجلس شورای ملی چگونه برگزار شد و چه نتیجه ای داشت؟
- ۴- شرایط سیاسی اقتصادی و اجتماعی مملکت چه نقشی در فراهم کردن زمینه برای به قدرت رسیدن رضا خان داشت؟
- ۵- رضا خان در چه زمانی و چگونه به عنوان پادشاه ایران رسماً تاجگذاری کرد؟
- ۶- اولین نخست وزیر رضا شاه که بود؟
- ۷- فردی که با جمهوری رضا خان مخالفت کرد چه کسی بود؟
- ۸- چرا احمد شاه بعد از فرمان نخست وزیری رضاه خان بلافاصله به اروپا رفت؟
- ۹- بعد از سقوط کابینه سیاه چه کسی مامور تشکیل کابینه شد؟

پاسخ پرسش های نمونه و تکمیلی

پاسخ سوال ۱

- ۱- تسلطش را بر ارتش تثبیت کرد
- ۲- ژاندارمری را از وزارت داخله (وزارت کشور) به وزارت جنگ انتقال داد

پاسخ سوال ۲

-همزمان با نخست وزیری رضا خان .مصطفی کمال پاشا (آتا تورک) با حمایت انگلستان در ترکیه به قدرت رسید .او نظام امپراطوری عثمانی را لغو و نظام جمهوری را تاسیس کرد و این واقعه بهانه ای شد برای جایگزینی حکومت رضاخان به جای سلطنت قاجار

پاسخ سوال ۳

رضاخان با تقلب و اعمال نفوذ در انتخابات دوره پنجم مجلس اکثر نمایندگان موافق و طرفداران خود را روانه مجلس کرد ولی با وجود این نمایندگان مثل آیت الله مدرس . دکتر مصدق . مستوفی الممالک و... به مجلس راه یافتند .

پس از تشکیل مجلس رضا خان با اتحاد حزب تجدد و سوسیالیست تلاش های خود را برای برقراری نظام جمهوری در ایران آغاز کرد. اما آیت الله مدرس که از ماهیت نظام جمهوری رضاخان آگاه بود رهبری مخالفین را بدست گرفت.

- سرانجام با مخالفت نمایندگان اقلیت مجلس . علما و مردم این طرح شکست خورد.

پاسخ سوال ۴

از یک طرف سرخوردگی مردم و بسیاری از رهبران دینی بدلیل حوادث دوران مشروطه و انحراف این نهضت از مسیر اولیه

- خدشه دار شدن استقلال مردم ایران بدلیل بروز جنگ جهانی اول و دخالت بیگانگان در سرنوشت مردم ایران و از سوی دیگر از بین رفتن امنیت در جامعه بدلیل بی کفایتی احمدشاه و دولتردان و سرپیچی حاکمان محلی از حکومت مرکزی

- در چنین شرایطی بود که رضا خان موفق شد چندشورش داخلی را سرکوب کند و کم کم به عنوان عامل برقرار کننده امنیت در کشور شناخته شود.

- افزایش حمایت انگلیس و حمایت جریان ها و حزب های سیاسی از او این باور را در میان مردم بوجود آورد که هیچ کس جز رضا خان قادر به برقراری نظم و آرامش در ایران نیست

- انگلستان حتی از حمایت شیخ خزعل که وابستگی اش به انگلستان را همه می دانستند دست برداشت و رضا خان شورش او را سرکوب کرد تا در افکار عمومی به یک چهره ضد انگلیسی تبدیل شود.

پاسخ سوال ۵

- در آذر سال ۱۳۰۴ مجلس موسسان با تغییر ۴ اصل از اصول متمم قانون اساسی سلطنت ایران را به رضاخان و فرزندان پسر او واگذار کرد. و در ۱۴ اردیبهشت ۱۳۰۵ رسماً به عنوان پادشاه تاجگذاری کرد

پاسخ سوال ۶

محمد علی فروغی

پاسخ سوال ۷

آیت الله مدرس

پاسخ سوال ۸

-احمدشاه درسوم آبان ۱۳۰۲فرمان نخست وزیری رضاخان را صادر کرد وپس ازآن بدلیل تبلیغات گسترده انگلیس وعاملانش که چنین وانمود می کردند که وضع کشور بحرانی وآشفته است وبه شاه توصیه کردند کشور را ترک کند بلافاصله به اروپا سفر کرد

-ازطرف دیگرخروج احمدشاه را از کشور نشانه بی کفایتی وبی علاقه بودنش به ایران اعلام کردند.

پاسخ سوال ۹

قوام السلطه مامورتشکیل کابینه شد